

Ebeveyn Teknoferansı Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Parental Technoference Scale: Validity and Reliability Study

Gökçen ÖZDEMİR¹ A,B,C,D,E,F,G , Serap DEMİRİZ² A,B,C,D,E,F,G

¹Mudanya Üniversitesi-Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü, Bursa, Türkiye

²Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Ankara, Türkiye

ÖZ

Amaç: Son yıllarda teknolojik cihazların gelişimi ve kullanımındaki artış bireylerarası iletişimi etkilemekle birlikte alan yazında yeni kavramları beraberinde getirmektedir. Bahsedilen kavramlardan biri olan ebeveyn teknoferansı, ebeveyn-çocuk etkileşimi sırasında teknolojik cihazların kullanımı sebebiyle anlık etkileşimin kesintiye uğramasını ifade etmektedir. Bu çalışmanın amacı, 48-72 ay arası çocuğa sahip ebeveynlerin teknoferanslarını incelemek için bir ölçeğe aracı geliştirmektir.

Yöntem: Nicel araştırma yaklaşımının kullanıldığı bu çalışma betimsel tarama modelindedir. Araştırma, kartopu örnekleme yöntemi kullanılarak Türkiye'nin çeşitli illerinde yaşayan ve okul öncesi eğitime devam eden 48-72 ay aralığında çocuğu olan ebeveynler ile yürütülmüştür. Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) için 465 ebeveyn, Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) için 272 ebeveyn olmak üzere toplam 737 ebeveyn ile çalışma gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılan ebeveynlerin sosyodemografik özelliklerini belirlemek amacıyla "Demografik Bilgi Formu" oluşturulmuştur. Aynı zamanda araştırmacılar tarafından geliştirilen "Ebeveyn Teknoferansı Ölçeği" kullanılmıştır. Kapsam geçerliği için yedi uzmanın görüşü alınmış, yapı geçerliği için Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yapılmıştır.

Bulgular: Yapılan analizler sonucunda ölçeğin 36 maddeden ve üç boyuttan oluşan, beşli likert tipinde olan yapısı ortaya çıkarılmıştır. Ölçeğin Cronbach Alpha değeri 0.92 bulunurken; Ebeveyn Teknoferansı Özellikleri boyutu 0.90, Ebeveyn Teknoferansının Çocuğa Yansımaları boyutu 0.93, Ebeveynlerin Akıllı Cihaz Kullanımını Azaltmaya Yönelik Aldığı Önlemler boyutu 0.70 bulunmuştur.

Sonuç: Geliştirilen ölçeğin geçerli ve güvenilir bir ölçeğe aracı olduğu saptanmıştır. Ebeveynlerin teknoferans eğilimlerinin değerlendirilmesinde yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk gelişimi, Ebeveyn teknoferansı, Okul öncesi dönem, Ölçek geliştirme.

ABSTRACT

Objective: In recent years, the development of technological devices and the increase in their use have affected interpersonal communication and brought new concepts in the literature. Parental technoference, one of these concepts, refers to the interruption of instant interaction due to the use of technological devices during parent-child interaction. The aim of this study is to develop a measurement tool to examine the technoference of parents with children aged 48-72 months.

Method: This study, which employs a quantitative research approach, is designed as a descriptive survey model. The study was conducted using the snowball sampling method with parents who live in various provinces of Turkey and have children aged 48-72 months attending preschool education. The study was conducted with a total of 737 parents, including 465 parents for the Exploratory Factor Analysis (EFA) and 272 parents for the Confirmatory Factor Analysis (CFA). "Demographic Information Form" was developed to determine the sociodemographic characteristics of the participating parents. In addition, the "Parental Technoference Scale," developed by the researchers, was utilized in the study. For content validity, the opinions of seven experts were obtained and Exploratory Factor Analysis (EFA) and Confirmatory Factor Analysis (CFA) were performed to establish construct validity.

Results: As a result of the analyses, a five-point Likert-type structure consisting of 36 items and three dimensions was revealed. While the Cronbach Alpha value of the scale was found to be 0.92, the Parental Technoference Characteristics dimension was found to be 0.90, the Reflections of Parental Technoference on the Child dimension was found to be 0.93, and the Measures Taken by Parents to Reduce the Use of Smart Devices dimension was found to be 0.70.

Sorumlu Yazar: Gökçen Özdemir

Mudanya Üniversitesi-Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü, Bursa, Türkiye

gokcen.ozdemir@mudanya.edu.tr

Geliş Tarihi: 13.07.2025 – Kabul Tarihi: 15.01.2026

Yazar Katkıları: A) Fikir/Kavram, B) Tasarım, C) Veri Toplama ve/veya İşleme, D) Analiz ve/veya Yorum, E) Literatür Taraması, F) Makale Yazımı, G) Eleştirel İnceleme

Conclusion: The developed scale was found to be a valid and reliable measurement instrument. It is considered that it will serve as a guiding tool in assessing parents' technofence tendencies.

Key words: Child development, Parental technofence, Preschool period, Scale development.

1. GİRİŞ

Akıllı cihazlar bilgi edinme, iletişim, eğitim ve eğlence gibi çeşitli fonksiyonlara sahip yapısıyla günlük yaşamda kullanımı her geçen gün artmaktadır (1,2). Her kültürden, her yaştan ve farklı sosyoekonomik düzeye sahip insanlar günlük yaşamlarında akıllı cihazları sıklıkla kullanmaktadır (3). Akıllı cihazlardan biri olan akıllı telefonların kolay taşınabilir yapısı sebebiyle bireyler hem fiziksel hem de zihinsel olarak telefonlarıyla temas halinde olmakta ve telefonlar bir nevi bireylerin uzantısı durumuna gelmektedir (4). Özellikle Covid-19 pandemi süreci ile akıllı cihazın bir çeşidi olan akıllı telefonların kullanım oranları büyük oranda yükselmiştir (5). Akıllı telefonların işlevi, yapısı ve kullanımı yüz yüze iletişimi etkileyerek yerini sanal sosyal bağlantılara bırakabilmektedir (6). Aile ortamında bireylerin yüz yüze iletişim kurmak yerine kendi sanal dünyalarında sosyal bağlantıları tercih etmesi aralarındaki iletişime ket vurabilir ve bu durum teknoferansın meydana gelmesine neden olabilir (7, 8). Kişilerarası iletişim sürecinde bireylerin dijital cihazları anlık kullanımları nedeniyle iletişimde kesintilerin ve bozulmaların yaşanması teknoferans kavramı ile açıklanmaktadır (9). Teknoferans, teknoloji kullanımı sebebiyle sosyal etkileşimlerin kesintiye uğramasıdır (10).

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Hanehalkı Bilişim Teknolojileri (BT) Kullanım Araştırması 2025 verilerine bakıldığında 16-74 yaş grubundaki bireylerin internet kullanım oranını %90,9 olarak belirlenmiştir (11). Bu veriler, ebeveynlik çağındaki nüfusun (özellikle 25-54 yaş arası) büyük bir çoğunluğunun mobil bağlantı (akıllı telefon) sahibi olduğunu ve dijital dünyanın sürekli taşınabilir olduğunu kanıtlamaktadır. Türkiye’de akıllı cihaz sahipliğinin ve günlük internet erişim sürelerinin yüksek seyretmesi, aile dinamiklerinde yeni bir kavramı, teknoferansı, bir araştırma alanı haline getirmiştir.

Ebeveyn teknoferansı ebeveynlerin akıllı cihaz kullanımlarının ebeveyn-çocuk etkileşimlerine müdahale etmesini tanımlayan bir terimdir (12). Ebeveynlerin aile üyeleri ile ortak geçirdikleri zamanlarda mobil cihazları kullanmaları sonucu yüz yüze etkileşimlerin, etkileşimlerin ya da birlikte geçirilen anların düzenli olarak kesintiye uğraması olarak tanımlanmaktadır (7,12). Ebeveynlerin artan mobil cihaz kullanım oranları dikkate alındığında, bu kesintilerin yaygınlaştığı düşünülmektedir.

Dijital çağda, ebeveynlerin akıllı cihaz kullanımı ile çocuk yetiştirme sorumlulukları arasındaki etkileşim, literatürde 'ebeveyn teknoferansı' olarak adlandırılan yeni bir araştırma alanını doğurmuştur (7). Konuyla ilgili yapılan araştırmalar, ebeveynlerin akıllı telefon veya diğer akıllı cihaz kullanımının, ebeveyn-çocuk etkileşiminin kalitesini düşürdüğünü ve çocukların duygusal gelişimini olumsuz etkileyebileceğini göstermektedir (7,13,14,15). Bu bulgular ışığında, bu alandaki araştırmaların giderek arttığı görülmektedir.

Ebeveyn teknoferansı, bebeklikten ergenliğe uzanan dönemde ebeveyn ve çocuk ilişkisini etkileme potansiyeline sahiptir. Ebeveyn teknoferansının hem ebeveyn hem de çocuk üzerindeki olumsuz etkileri ilgili araştırmalarla ortaya konulmuştur. Mackay ve arkadaşları (2022) tarafından yapılan çalışmada ebeveyn teknoferansının ebeveyn-çocuk dinamiğini etkilediğini, çocukların sağlığını ve gelişimini optimal düzeye ulaşmasını engelleyen potansiyel bir tehdit unsuru olduğunu belirtmiştir (16).

Ebeveynlerin akıllı cihazlarla meşgul olması, ebeveyn duyarlılığının azalmasına ve çocuğun duygusal sinyallerine verilen geri bildirimin gecikmesine veya geri bildirimin verilmemesine yol açmaktadır (7, 10). Ebeveynlerin çocuklarıyla bir aradayken akıllı ekranlar ile meşgul olması sınırlı etkileşim ortamlarının oluşmasına bununla birlikte daha az sözlü-sözsüz iletişime geçmelerine ve dolayısıyla çocuklarının dil becerilerini geliştirme fırsatlarını azaltmaktadır. Bu durum daha az sözlü ve sözsüz etkileşim ortamı oluşturur (3). Elias ve arkadaşları (2021) ebeveynin cihaz kullanımı sırasında çocukların etkileşim girişimlerinin göz ardı edildiğini ve bazı durumlarda çocukların güvenliklerine ve duygusal ihtiyaçlarına karşı dikkatsizlik yaşandığını göstermiştir (17). Sonuç olarak, teknoferans, çocuklarda davranışsal problemlere ve olumsuz duygusal çıktılara (kaygı, dikkat çekme davranışları) neden olabilir (18).

Akıllı cihazların çok fonksiyonlu yapısı göz önüne alındığında ebeveynler cihazlara mental ve duygusal olarak bağımlılık geliştirebilir. Akıllı cihazlara olan bağımlılık nedeniyle dijital cihazların fiziksel olarak yokluğu bireylerin kaygılı hissetmesine sebep olmaktadır (19). Elias ve arkadaşları (2021) tarafından yapılan çalışmada Amerika Birleşik Devletleri ve İsrail'deki oyun alanlarında ve restoranlarda mobil cihaz kullanımından kaynaklanan ebeveyn teknoferansını incelemek amaçlanmıştır. 2 ila 6 yaş çocuğa sahip ebeveynlerin gözlemlendiği araştırma sonucunda ebeveynlerin telefon kullanımları sırasında çocukların etkileşim girişimlerini göz ardı ettiği, bazı zamanlar güvenliklerine ve duygusal ihtiyaçlarına karşı dikkatsiz oldukları belirlenmiştir (17). Shao ve arkadaşları (2024) yaptıkları çalışmada ise ebeveyn-çocuk teknoferansının ebeveyn-çocuk ilişkisine olumsuz etkisine işaret ederken olumsuz ebeveynlik stiline çocukların problemlili akıllı telefon kullanımlarını önemli ölçüde etkilediğini bulmuştur (19).

Çocuklarda ve aile içi iletişimdeki potansiyel olumsuz etkileri göz önüne alındığında alanda geçerli ve güvenilir bir ölçme aracına duyulan ihtiyaç kritik öneme sahiptir. Arnaudeau ve arkadaşları (2024) teknoferansın ebeveynlik kalitesi ve özellikle çocukların sosyal ve duygusal gelişimi üzerindeki etkisini ortaya çıkarmak için daha fazla çalışmaya ihtiyaç duyulduğunu belirtmiştir (20). Özdemir (2024) çocukların yaşam boyu gelişim sürecinde nitelikli aile içi iletişime vurgu yaparak teknoferans ile ilgili araştırmaların önemine dikkat çekmiştir (21).

Ebeveyn teknoferansının etkilerini nicel olarak saptamak amacıyla uluslararası alan yazında ilk kez yer alan ve yaygın olarak kullanılan araçlardan biri McDaniel (2021) tarafından geliştirilen "DISRUPT" (Distraction In Social Relations and Use of Parent Technology) ölçeğidir (22).

Ulusal literatüre bakıldığında, çalışmanın yapıldığı dönemde, ebeveyn teknoferansını inceleyen Türkçe geçerli ve güvenilir bir ölçme aracına rastlanmamıştır. Ebeveyn teknoferansına ilişkin çalışmalar yapmak için öncelikle mevcut durumu saptamayı sağlayacak bir araca gereksinim vardır. Uluslararası alanda geliştirilen ölçeklerin Batı kültüründeki ebeveynlik pratikleri ve iletişim normlarına göre hazırlanması sebebiyle Türk ailelerindeki bağlamsal iletişimin ve aile içi iletişim dinamiklerinin kesintiye uğrama düzeyini hassas bir şekilde ölçmeyebilir.

Geliştirilecek ulusal bir ölçek, akıllı cihaz kullanımının Türk aile yapısında yüz yüze iletişimi nasıl etkilediğini sistematik biçimde değerlendirebilir. Bu sayede ebeveyn-çocuk ilişkilerinde duygusal yakınlık, bağlılık ve karşılıklı etkileşim gibi temel sosyal dinamiklerde

ortaya çıkabilecek riskler erken dönemde belirlenebilecek; aile içi iletişimi desteklemeye yönelik politikalar, eğitim programları ve müdahaleler kanıta dayalı verilerle şekillendirilebilecektir. Bu düşüncelerden hareketle, bu çalışmada 48-72 ay arasında çocuğa sahip ebeveynlerin teknoloferans eğilimlerini ortaya koyabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirmek amaçlanmıştır.

2. GEREÇ VE YÖNTEMLER

Araştırmanın Modeli

48-72 ay arası çocuğa sahip ebeveynlerin teknoloferanslarının incelenmesi için Ebeveyn Teknoferansı Ölçeği'nin geçerlik-güvenirlik analizlerinin yapılması amaçlandığından bu çalışmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Betimsel araştırmalar bir durumu ya da olayı mümkün olduğu kadar tam ve dikkatli bir şekilde ortaya koymaktadır (23). Betimsel araştırmalarda, araştırmanın temel amaçları belirlenmesiyle başlamakta ve bu amaçlar doğrultusunda alt problemler belirlenmektedir. Araştırmanın amacına uygun şekilde örneklem grubu, örneklem sayısı, örneklem yöntemi ve geçerlik ve güvenirlik kriterlerini karşılayan veri toplama araçları seçilerek veri toplama sürecine geçilmektedir (24).

Veri Toplama Süreci

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan ebeveynlerin belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan kartopu örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Kartopu örnekleme yöntemi öncelikle yapılacak araştırma için belirlenen niteliklere uygun olan az sayıda katılımcıyla başlar. Katılımcılardan benzer demografik/psikolojik özelliklere sahip diğer bireylerin belirlenmesi istenir. Bu şekilde katılımcı sayısı giderek artarak örneklem grubu kartopu gibi büyümektedir (25). Bu doğrultuda, kartopu örnekleme yöntemi, hedef popülasyona pratik, hızlı ve maliyet-etkin bir şekilde ulaşma imkanı sunması, zaman kısıtlılığı olması ve geniş bir örneklem büyüklüğüne ulaşma gereksinimi nedeniyle tercih edilmiştir (26,27). Bu yöntem, ilk ulaşılan ebeveynler (çekirdek örneklem) aracılığıyla aynı yaş kriterine sahip diğer ebeveynlere ulaşmayı sağlayarak veri toplama sürecini genişletmiş ve kolaylaştırmıştır. Çalışma kapsamında gerekli veriler, katılımcılara çevrimiçi ortamda ulaşmak amacıyla Google'ın sunduğu Google Formlar platformu aracılığıyla oluşturulan bir anket formu kullanılarak toplanmıştır.

Çalışma grubu tek bir coğrafi bölge veya ille sınırlandırılmayarak, Türkiye'nin çeşitli illerinde ikamet eden ebeveynlerden veri toplanması sağlanmıştır. Bu yaklaşım, toplanan verilerin coğrafi çeşitliliğini artırarak bulguların daha geniş bir popülasyona genellenebilme potansiyelini desteklemektedir.

Çalışma Grubu

Çalışmaya gönüllü olarak katılan, 2023-2024 eğitim öğretim yılında okul öncesi eğitime devam eden 48-72 ay arasında çocuğu olan ebeveynler çalışma grubunu oluşturmuştur. Ölçek geliştirme çalışmalarında geçerlik ve güvenirlik analizlerinin yapılması için farklı görüşler olmakla birlikte bu çalışmada madde sayısının en az 10 katı kadar örneklem büyüklüğünün olması planlanmıştır (28,29). Bu doğrultuda açımlayıcı faktör analizi (AFA) için 465 ebeveyn ile çalışılmıştır. AFA uygulamasından elde edilen veriler ile ölçeğin yapısı doğrulanmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi (DFA) için 272 ebeveyn ile ikinci bir uygulama yapılmıştır.

Araştırmada iki farklı çalışma grubu yer almaktadır. Birinci çalışma (AFA uygulaması) ve ikinci çalışma grubuna (DFA uygulaması) ilişkin demografik özellikler Tablo 1’de sunulmuştur. Birinci uygulamada yer alan çocukların %53.8’i 48-66 ay aralığındayken %46.2’si 67-72 ay aralığındadır. Çocukların cinsiyet dağılımlarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Çocukların okul öncesi eğitime devam süresine bakıldığında %53.1’i 1 yıldır, %33.1’i 2 yıldır eğitimlerine devam etmektedir. Ebeveynlerin öğrenim durumları incelendiğinde annelerin %49.2’si lisans mezunuyken babaların %51’i lisans mezunudur. Annelerin %44.7’si çalışma hayatına devam ederken %55.3’ü çalışmamaktadır. İkinci uygulamada ise çocukların %60.3’ü 48-66 ay aralığındayken %39.7’si 67-72 ay aralığındadır. Çocukların %48.5’i kız, %51.5’i erkektir. Çocukların %54’ü okul öncesi eğitime 1 yıldır devam etmektedir. Annelerin %52.9’u ve babaların %44.9’u lisans mezunudur. Annelerin %61.4’ü çalışmaya hayatına devam ederken %38.6’sı çalışmamaktadır.

Tablo 1. Ebeveynlerin Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

Demografik Özellikler	Kategoriler	AFA Uygulaması		DFA Uygulaması	
		<i>n</i>	%	<i>n</i>	%
Çocuğun Yaşı	48-66 ay	250	53.8	164	60.3
	67-72 ay	215	46.2	108	39.7
Çocuğun Cinsiyeti	Kız	232	49.9	132	48.5
	Erkek	233	50.1	140	51.5
Okul Öncesi Devam Süresi	1.Yılı	247	53.1	147	54.0
	2.Yılı	154	33.1	87	32.0
	3.Yılı	46	9.9	32	11.8
	4. yıl ve üzeri	18	3.9	6	2.2
Anne Öğrenim Durumu	İlköğretim	50	10.8	23	8.5
	Lise	134	28.8	75	27.6
	Lisans	229	49.2	144	52.9
	Lisansüstü	43	9.2	25	9.2
Babanın Öğrenim Durumu	İlköğretim	46	9.9	32	11.8
	Lise	124	26.7	96	35.3
	Lisans	237	51.0	122	44.9
	Lisansüstü	57	12.3	19	7.0
Anne Çalışma Durumu	Çalışıyor	208	44.7	105	38.6
	Çalışmıyor	7	55.3	167	61.4
Toplam			100,0		100,0

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verilerinin toplanması amacıyla çocuklara ve ebeveynlere ait bazı kişisel bilgilerin yer aldığı Demografik Bilgi Formu ve araştırmacılar tarafından geliştirilen Ebeveyn Teknoferansı Ölçeği kullanılmıştır.

Demografik Bilgi Formu: Çocukların yaşları (ay olarak), cinsiyetleri, okul öncesi eğitime devam etme durumları; ebeveynlerin öğrenim durumları, çalışma durumları ve yaşadıkları şehrin belirlenmesi amacıyla Demografik Bilgi Formu araştırmacılar tarafından hazırlanmış ve ebeveynler tarafından yanıtlanmıştır.

Ebeveyn Teknoferansı Ölçeği: Bu araştırmada 48-72 aylık çocuğa sahip ebeveynlerin teknoferans eğilimlerini belirlemek amacıyla Özdemir (2024) tarafından geliştirilen “Ebeveyn Teknoferansı Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek, 5’li likert tipinde (1=Hiçbir zaman, 2=Nadiren, 3=Ara sıra, 4=Sık sık ve 5=Her zaman) toplam 36 maddeden oluşmaktadır. Ölçek 3 alt boyuttan

oluşmaktadır: Ebeveyn teknoferansı özellikleri, ebeveyn teknoferansının çocuğa yansımaları, ebeveynlerin akıllı cihaz kullanımını azaltmaya yönelik aldığı önlemler. Ebeveyn Teknoferansı Ölçeği'nin Cronbach Alpha (α) değeri 0.92 olduğu belirtilmiştir (21).

Ebeveyn Teknoferansı Ölçeği'nin Geliştirilme Süreci

Ebeveyn Teknoferansı Ölçeği geliştirilirken izlenen adımlar aşağıda numaralandırılarak verilmiştir:

1- İlgili literatür taramasının yapılması ve ebeveyn teknoferansı ile ilgili ölçeklerin incelenmesi: Ölçeğin madde havuzunun oluşturulmasından önce “teknoferans” ile ilgili ulusal ve uluslararası literatür, geliştirilen ölçekler ve uyarlama çalışmaları incelenmiştir. Literatür taraması sonucunda özellikle ulusal alan yazında “ebeveyn teknoferansı” ile ilgili sınırlı sayıda çalışma ile karşılaşmıştır.

2- Ebeveynler ile yarı yapılandırılmış görüşmenin yapılması: Sınırlı sayıda araştırmaya (25) ulaşılması nedeniyle madde havuzunun oluşturulmasında yararlanmak amacıyla çalışma grubunun özelliklerine uygun ebeveynlerle yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme bir baba ve 11 anne olmak üzere toplam 12 ebeveyn ile gerçekleştirilmiştir. Ebeveynlerin tercihleri doğrultusunda yüz yüze, telefon veya online görüşme yapılmış ve görüşme sürecinde elde edilen veriler “Aile Bilgi Formu”na yazılı olarak kaydedilmiştir. Araştırmacılar tarafından geliştirilen Aile Bilgi Formu’nda ebeveyn teknoferansı ile ilgili 13 açık uçlu soru yer almıştır. Her bir katılımcı ebeveyn için bir kod (Anne 1: A1; Anne 2: A2 gibi) verilerek demografik bilgileri ve sorulan sorularla ilgili görüşleri doğrudan kaydedilerek analiz için hazır hale getirilmiştir. Araştırmacılar tarafından ebeveynlerin görüşleri incelendiğinde teknoferansın ortaya çıkmasına neden olabilecek potansiyel davranışların varlığı belirlenmiştir. Örneğin, bazı ebeveynlerin çocuklarıyla geçirdikleri ortak zaman dilimlerinde akıllı cihazlarına bildirim/mesaj/çağrı geldiğinde anlık olarak baktıkları, sosyal medyada vakit geçirdikleri ve bu doğrultuda dikkatlerinin çocuklarından akıllı telefonlarına geçtiği bulunmuştur. Ayrıca ebeveynlerin çocuklarıyla etkileşimleri sırasında odak yönlerinin akıllı cihaz olması veya dikkatlerinin ikiye bölünmesi sebebiyle çocuklarının davranışlarında değişiklikler (kendisiyle ilgilenilmesini isteme, tekrar tekrar ebeveyne seslenme, oyunu bırakma, kızma gibi) olduğunu belirttikleri görülmüştür. Ailelerin görüşleri incelenerek madde havuzunun oluşturulmasında yararlanılmıştır.

3- Madde havuzunun oluşturulması: İzlenen bu süreçlerden sonra madde havuzu hazırlanırken “Ebeveyn teknoferansı özellikleri”, “Ebeveyn teknoferansının çocuğa yansımaları” ve “Ebeveynlerin akıllı cihaz kullanımını azaltmaya yönelik aldığı önlemler” başlıkları oluşturulmuştur. Aynı zamanda maddeler hazırlanırken ebeveynlerin bireysel olarak akıllı cihaz kullanımına değil çocuklarıyla etkileşim/iletişim süreçlerindeki akıllı cihaz kullanım alışkanlıklarına odaklanılmasına dikkat edilmiştir. “Ebeveynlerin akıllı cihaz kullanımını azaltmaya yönelik aldığı önlemler” başlığı altındaki maddeler ters madde olarak oluşturulmuş ve analiz sürecinde bu duruma uygun olarak ters puanlama yapılması planlanmıştır. İlk etapta 62 maddeden oluşan bir ölçek hazırlanmıştır. Daha sonra ölçek maddeleri tekrar incelenerek benzer durumu vurgulayan ve yapıyı tam anlamıyla ölçemeyeceği düşünülen maddeler ölçekten çıkarılarak 57 maddeye düşürülmüştür. Madde havuzu

yenilendikten sonra ölçeğin dereceleme türünde likert tipinde olması kararlaştırılmış, ölçeğin yapısına uygun üç farklı likert tipi belirlenmiş ve uzman görüşüne sunulmuştur.

4- Uzman görüşünün alınması ve maddelerin düzeltilmesi: Teknoferans ile ilgili benzer çalışmaları olan dört akademisyen, çocuk gelişimi alanında çalışan üç akademisyen ve okul öncesi eğitiminde çalışan iki akademisyen ve bir ölçme ve değerlendirme uzmanı olmak üzere 10 uzmana ölçekle ilgili görüş formu gönderilmiştir. Uzman görüş formunda, ölçekte yer alan her bir maddenin hedeflenen özelliği ölçme gücünün, çocukların yaş ve gelişim düzeyine uygunluğunun ve ifadelerin açık ve anlaşılır yapısının “uygun”, “uygun değil”, “düzeltme önerisi” olarak değerlendirilmesi istenmiştir. Geri bildirimde bulunan yedi uzmanın görüşleri doğrultusunda belirtke tablosu hazırlanmıştır. Uzmanların her bir maddenin geçerli olmasına yönelik görüşlerinde uyuşma düzeyinin %90-100 aralığında olması uygun bulunmaktadır. Bir maddenin %70-80 oranında uyuşma göstermesi durumunda uzman görüşleri dikkate alınarak düzeltmeyle birlikte ölçekte yer alabilmektedir (30). Uzman görüşü sonucunda 10 maddenin uyuşma düzeyi %80’inin altında kaldığı için ölçekten uzaklaştırılmıştır. Diğer 47 maddenin uyuşma düzeyi oranının %90’ın üzerinde olduğu saptanmıştır. Araştırmacı tarafından 6 madde ölçekten çıkarılmış ve bu doğrultuda madde sayısı 41 olmuştur. Likert tipine ait derecelendirmenin “(1) hiçbir zaman”, “(2) nadiren”, “(3) ara sıra”, “(4) sık sık”, “(5) her zaman” olması kararlaştırılmıştır.

5- Pilot uygulama ve gerekli düzenlemelerin yapılması: Maddelerin ebeveynler tarafından anlaşılabilirliğinin sınanması için pilot uygulama yapılmıştır. Okul öncesi eğitim kurumuna devam eden, 48-72 ay aralığında çocuğa sahip 15 ebeveyn ile yüz yüze veya online bir şekilde görüşme yapılmıştır. Görüşmeye, araştırmanın amacından bahsedilerek başlanmış ve daha sonra geliştirilen ölçek uygulanmıştır. Ebeveynlerden gelen dönütler doğrultusunda ölçek maddelerinin açık ve anlaşılır olduğu belirlenmiş ve herhangi bir madde ölçekten uzaklaştırılmamıştır. Yalnızca ölçek maddelerinde yer alan “akıllı cihaz” ifadesinin ne anlama geldiği ölçeğin başında not olarak verilmiştir. Bu şekilde pilot uygulama tamamlanmıştır.

Verilerin Analizi

Ölçeğin geçerlik ve güvenirlik analizlerinin yapılması amacıyla Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) uygulaması gerçekleştirilmiştir. Örneklem grubunun ölçek madde sayısının en az beş katı olması planlandığı için 465 ebeveyn ile elektronik ortamda (Google Forms aracılığıyla) AFA uygulaması yapılmıştır. AFA uygulamasında elde edilen verilerin analizi yapıldığında bazı maddelerin faktör yüklerinin 0.30’un altında olduğu veya binişik maddelerin varlığı tespit edilmiştir. Bu sebeple 5 madde ölçekten atılarak madde sayısı 36’ya düşürülmüştür. Ölçeğin 3 boyutlu ve 36 maddeye sahip son hali ile Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) uygulaması yapılmıştır. Doğrulamalı faktör analizi uygulaması çalışma grubuna uygun 272 ebeveyn ile yapılmıştır. Verilerin analizi için SPSS 26.0, Jamovi ve Mplus 8 programları kullanılmıştır.

3. BULGULAR

Ebeveyn Teknoferansı Ölçeği’nin Faktör Yapısının Ortaya Çıkarılması

Ebeveyn Teknoferansı Ölçeği’nin geçerlik ve güvenirlik çalışmalarının yapılmasından önce ölçeğin faktör yapısı keşfedilmiştir. İlk olarak veri setinde uç değerler ve kayıp verilerin

olup olmadığı kontrol edilmiştir. Verilerde herhangi bir kayıp verinin olmadığı görülmüş ve devamında hem tek değişkenli hem de çok değişkenli verilerin tespiti yapılmıştır. Tek değişkenli uç değerlerin tespiti için veriler z puanına çevrilmiştir. Küçük örneklem gruplarında ($n \leq 100$) standart z puanlarının $-3 \leq z \leq 3$ aralığının, büyük örneklem gruplarında ($n > 100$) ise $-4 \leq z \leq 4$ aralığının dışında olan veriler uç değer (31) olarak belirlenmiştir. Çalışmada örneklem büyüklüğü 465 olduğu için büyük örneklem sınıfı içerisinde yer almakta ve referans aralığı ± 4 olarak kabul edilmiştir. Çok değişkenli uç değerlerin tespiti Mahalanobis uzaklığı ile hesaplanmıştır. Çok değişkenli uç değerlerin belirlenmesinde Mahalanobis uzaklığının manidarlık düzeyi 0.001'den küçük değerler (31) dikkate alınmıştır. Uç değerlerin değerlendirilmesi ve veri setinden atılması sonucunda örneklem grubunda 420 veri kalmıştır.

Çalışma grubunun verilerinin yeterliliğinin belirlenmesi için Kaiser Meyer Olkin (KMO) değerine bakılmıştır. KMO değerinin 0.50 ve üstünde olması gerektiği bilinmektedir (32). Çalışmalarda genel olarak KMO değerinin en az 0.80 olması görüşü hakimdir (33). Ölçek geliştirme çalışmalarında farklı görüşler olmakla birlikte madde sayısının en az beş mümkün olduğu durumlarda on katı olması gerektiği bildirilmektedir (34). Geliştirilen ölçekte toplam 41 madde yer almaktadır. Örneklem büyüklüğü uç değer tespitinden sonra 420 olup on katı kuralının sağlanmış olduğu görülmüştür. KMO değerinin 0.932 olduğu ve faktör analizinin yapılması için örneklem büyüklüğünün yeterli olduğu (32) anlaşılmaktadır. Barlett küresellik testi sonuçlarına bakıldığında ki-kare istatistiğinin ise anlamlı düzeyde olduğu belirlenmiştir ($\chi^2 = 8455$, $p < 0.05$). Mevcut durumdan elde edilen veriler, açımlayıcı faktör analizine uygun olduğunu ifade etmektedir.

Faktör analizinde faktör çıkarma aşamasında temel eksen faktörleştirme yöntemi kullanılmıştır. Ölçekte yer alan maddelerin faktörlere tam olarak yerleşmemesi nedeniyle faktör döndürme kullanılmıştır. Faktörler arası korelasyonlar 0'dan farklı olduğu için eğik döndürme yöntemlerinden biri olan promax tercih edilmiştir. Faktör çıkarma basamağında önemli hususlardan biri faktör sayısına karar verilmesidir. Faktör sayısının belirlenmesinde yamaç eğim grafiği ve özdeğeri 1'den büyük faktör sayısı dikkate alınmıştır. Öncelikle faktör analizi sonucunda dört faktörlü yapının varlığı görülmüştür. Dört faktörlü yapının faktör yükleri incelendiğinde iki maddenin faktörler arası yük farkının 0.10'dan düşük olduğu bulunmuştur. Binişik yük veren bu maddelerden aradaki farkın daha küçük olduğu madde ölçekten uzaklaştırılmış ve tekrar faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizi sonucu başka binişik maddelere rastlanmamıştır. Aynı zamanda analiz sonuçları kontrol edildiğinde faktör sayısının dörtten üçe düştüğü belirlenmiştir. Üç faktörlü yapı incelendiğinde ise 0.30'un altında yük değeri olan madde bulunmuştur. Bununla beraber 4 maddenin binişik madde olduğu belirlenmiştir. Binişik yük değerine sahip maddeler de ölçekten uzaklaştırılarak ve her seferinde faktör analizi tekrarlanarak son faktör yapının belirlenmesine kadar analizler sürdürülmüştür. Nihai durumda ölçekten 5 madde çıkarılmış ve böylece ölçekte 36 madde kalmıştır. Tablo 2'de mevcut durumda elde edilen faktör yapısı, yükleri ve faktörlerin isimlendirilmesine yer verilmiştir.

Tablo 2'de faktör yükleri incelendiğinde bütün maddelerin 0.30 ve üzeri (35) olduğu görülmektedir. Aynı zamanda maddelerin "Ebeveyn Teknoferansı Özellikleri" ve "Ebeveyn Teknoferansının Çocuğa Yansımaları" boyutunda toplandığı belirlenmiştir. Faktörün yük

değerinin 0.30-0.59 arasında olması orta düzeyde; 0.60 ve üzeri değer alması yüksek düzeyde yüklenmeyi ifade etmektedir (36). Ölçeğin faktör yüküne bakıldığında 16 madde orta düzeyde ve 20 madde ise yüksek düzeyde yüklenmeye işaret etmektedir.

Tablo 2. Ölçeğe İlişkin Faktör Yapısı ve Faktör İsimleri

Maddeler	Ebeveyn Teknoferansı Özellikleri	Ebeveyn Teknoferansının Çocuğa Yansımaları	Ebeveynlerin Akıllı Cihaz Kullanımını Azaltmaya Yönelik Aldığı Önlemler	Uniqueness
M1	0.340			0.765
M2	0.466			0.702
M3	0.403			0.788
M4	0.371			0.699
M5			0.431	0.764
M6	0.636			0.577
M7	0.378			0.850
M9	0.681			0.491
M10	0.782			0.472
M11	0.705			0.535
M12	0.755			0.450
M13	0.740			0.484
M14	0.732			0.570
M15	0.666			0.500
M16	0.603			0.574
M17	0.645			0.504
M18	0.557			0.622
M21		0.472		0.553
M22		0.707		0.407
M23		0.760		0.436
M24		0.601		0.429
M25		0.457		0.618
M26		0.572		0.475
M27		0.823		0.306
M28		0.830		0.441
M29		0.625		0.512
M30		0.930		0.274
M31		0.774		0.425
M32		0.711		0.443
M33			0.304	0.881
M34			0.596	0.658
M35	0.409			0.743
M36			0.551	0.740
M37			0.432	0.830
M38			0.560	0.716
M39			0.748	0.484

Faktörlerin isimlendirilmesi aşaması ölçek geliştirme sürecinde yapılmış ve isimlendirmelerin maddelerin ortak özelliklerini karşıladığı kararlaştırılmıştır. Bu sebeple faktör yüklerinin isimleri değiştirilmemiştir. Üç faktörlü yapıya ait özdeğerler, açıklanan varyans oranları ve faktörler arası korelasyonlar Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Özdeğerler, Açıklanan Varyans Oranları ve Faktörler Arası Korelasyonlar

Faktör	Özdeğer	Varyans Oranı	Kümülatif Varyans Oranı	2.	3.
1.	10.9113	18.38	18.4	0.624	0.384
2.	2.5721	17.63	36.0	-	0.078
3.	1.3199	6.43	42.4	-	-

Tablo 3'teki veriler toplam varyansın %18.38'inin birinci faktör, %17.63'ünün ikinci faktör, %6.43'ünün üçüncü faktör olduğunu göstermektedir. Üç faktörün toplam varyans oranı yaklaşık %42'dir. Üç faktörlü yapının faktörler arası korelasyonun 0'dan farklı olduğu tekrar ortaya koyulmuştur.

Ebeveyn Teknoferansı Ölçeği'nin Faktör Yapısının Doğrulanması

Ebeveyn Teknoferansı Ölçeği'nin faktör yapısını keşfetmek amacıyla açımlayıcı faktör analizi (AFA) yapılmıştır. AFA ile ortaya konulan üç faktörlü yapının doğrulanması için doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. AFA ile elde edilen sonuçlara göre ölçeğin son hali şekillendirilmiş ve yeniden uygulamaya gidilerek DFA yapılmıştır. DFA uygulaması 272 ebeveyn ile gerçekleştirilmiştir. Teorik modellerde örneklem büyüklüğünün 200'den fazla olması gerekliliği bildirilmiştir (37). DFA uygulaması için elde edilen 272 verinin yeterli olduğu düşünülmüştür. DFA analizinin yapılması için Mplus 8 paket programından yararlanılmıştır. Likert tipi ölçeklerde daha tarafsız ve net kestirimlerin yapılması sebebiyle kestirim yöntemi olarak çapraz ağırlıklı en küçük kareler (Weighted Least Squares Mean and Variance adjusted; WLSMV) yönteminin seçilmesine işaret edilmektedir (38). Bu nedenle çalışmada WLSMV kullanılmıştır. Ölçeğin uyum indeksleri Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Ebeveyn Teknoferansı Ölçeğine İlişkin Uyum İndeksleri

χ^2	p	RMSEA	CFI	TLI	SRMR
1611.355	0.000	0.08	0.91	0.90	0.08

Model veri uyumunun olması için χ^2 değerinin anlamlılık düzeyi 0.05'ten büyük olmalıdır (39). Tablo 4 incelediğinde verilerin χ^2 değerine ilişkin anlamlılık düzeyinin 0.05'ten küçük olduğu görülmektedir. Ancak χ^2 istatistiğinin örneklem büyüklüğüne karşı hassas olması (39) nedeniyle model ki-kare istatistiği diğer genel uyum iyiliği indeksleriyle beraber yorumlanmıştır. Bir diğer model uyum istatistiklerinden olan SRMR (≤ 0.08) (40), RMSEA ($0.05 \leq RMSEA \leq 0.08$) (41), CFI (≥ 0.90) ve TLI (≥ 0.90) indeksleri kabul edilebilir uyum için belirtilen değerleri karşılamalıdır (42). Tablo 4'te görüldüğü üzere model uyum istatistikleri beklenen değerdedir. Analizler sonucu elde edilen verilere göre Ebeveyn Teknoferansı Ölçeği'nin üç faktörlü yapısı doğrulanmıştır.

Ebeveyn Teknoferansı Ölçeği'ne İlişkin Güvenirlik Analizleri

Ebeveyn Teknoferansı Ölçeği'nin üç faktörlü yapısının doğrulanmasından sonra faktörlere ilişkin ve ölçeğin geneline ilişkin güvenirlik değerleri hesaplanmıştır. Ölçek puanlarının güvenirlik değerlerinin hesaplanması için Cronbach Alpha, Mcdonald's Omega, bileşik güvenirlik katsayılarına bakılmıştır. Geliştirilen ölçek likert tipi derecelendirmeye sahip olduğu için çoklu puanlanan maddelerden oluşmaktadır. Çoklu puanlanan maddelerden oluşması sebebiyle Cronbach Alpha katsayısı iç tutarlık bağlamında güvenirlik hesaplaması yapılabilmesinde uygundur. Güvenirlik hesaplamalarında Cronbach Alpha katsayısı ile birlikte Mcdonald's Omega katsayısı kullanılmaktadır. Mcdonald's Omega katsayısı madde sayısından, ölçeğin boyutluluğundan ve normalden ayrılmalardan etkilenmediği için Cronbach Alpha ve Mcdonald's Omega katsayısının her ikisi de hesaplanarak karşılaştırılmalı olarak değerler incelenmiştir. Ölçek çalışmalarında ölçek puanlarının güvenirlik katsayısının 0.70'den yüksek olması yeterli düzeyde olduğunu göstermektedir (43). Tablo 5'te Cronbach Alpha, Mcdonald's Omega ve bileşik güvenirlik (Composite Reliability; CR) değeri sunulmuştur.

Tablo 5. Ebeveyn Teknoferansı Ölçeği ve Boyutlarına İlişkin Güvenirlik Katsayıları

	Cronbach Alpha (α)	Mcdonald's Omega (ω)	Madde Sayısı	CR	AVE
Ebeveyn Teknoferansı Ölçeği	0.92	0.93	36	-	-
Ebeveyn Teknoferansı Özellikleri	0.90	0.91	17	0.93	0.45
Ebeveyn Teknoferansının Çocuğa Yansımaları	0.93	0.93	12	0.95	0.63
Ebeveynlerin Akıllı Cihaz Kullanımını Azaltmaya Yönelik Aldığı Önlemler	0.70	0.71	7	0.83	0.43

Tablo 5'te verilen ölçeğe ilişkin güvenirlik değerleri incelendiğinde hem Cronbach Alpha hem de Mcdonald's Omega ile hesaplanan güvenirlik değerlerinin birbirine yakın ve oldukça yüksek ($\alpha=0.92$; $\omega=0.93$) olduğu görülmektedir (43). Ölçeğin üç boyutuna ilişkin güvenirlik değerleri kıyaslandığında en yüksek güvenirliğe ($\alpha=0.93$; $\omega=0.93$) Ebeveyn Teknoferansının Çocuğa Yansımaları boyutunun olduğu anlaşılmaktadır. En düşük güvenirliğe ($\alpha=0.70$; $\omega=0.71$) ise Ebeveynlerin Akıllı Cihaz Kullanımını Azaltmaya Yönelik Aldığı Önlemler boyutu sahiptir. Ebeveynlerin Akıllı Cihaz Kullanımını Azaltmaya Yönelik Aldığı Önlemler boyutu diğer boyutlara kıyasla düşük güvenirliğe sahip olmasına rağmen yeterli güvenirlik değerini karşılamaktadır (43). Tablo 9'da bileşik güvenirlik (CR) değeri de verilmiştir. Bileşik güvenirlik bir yapının iç tutarlılığına aslında güvenirliğine işaret etmektedir. Bileşik güvenirlik değerinin 0.60'dan fazla olması iç tutarlılık için gereklidir (44). Bütün boyutların bileşik güvenirlik (CR) değerlerinin 0.60'ın üstünde olduğu belirlenmiştir. Yapılan analizler sonucunda Ebeveyn Teknoferansı Ölçeği'nin güvenilir bir ölçek olduğu kanıtlanmıştır.

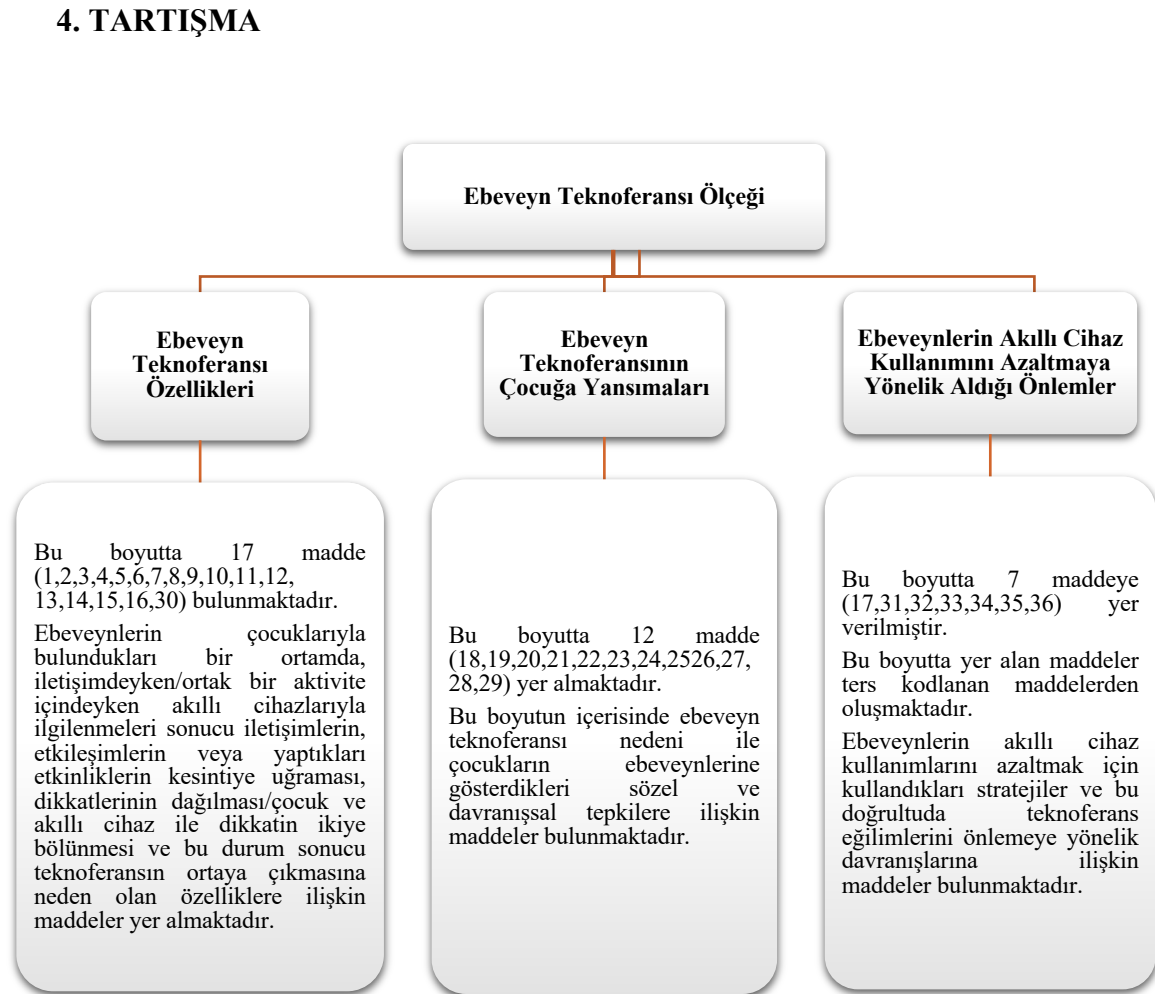
Ebeveyn Teknoferansı Ölçeği'ne İlişkin Yakınsak ve Ayırıcı Geçerlik Analizler

Ebeveyn Teknoferansı Ölçeği'nden elde edilen puanların yakınsak geçerlik analizleri için açıklanan ortalama varyans (Average Variance Extracted; AVE) değeri hesaplanırken ayırıcı geçerlik için maksimum ortak varyans (Maximum Shared Variance; MSV) ve ortalama varyansın karesi (Average Shared Variance; ASV) hesaplanmıştır. Yakınsak geçerlik için

açıklanan ortalama varyans (AVE) değerinin 0.50 üzerinde olması beklenmektedir (45). Aynı zamanda MSV ve ASV değerinin AVE değerinden düşük olması ayırıcı geçerliğin sağlanması açısından önemlidir (45). Ebeveyn Teknoferansı Özellikleri ve Ebeveynlerin Akıllı Cihaz Kullanımını Azaltmaya Yönelik Aldığı Önlemler boyutundan hesaplanan değerler incelendiğinde AVE değeri sırasıyla 0.45 ve 0.43 bulunmuş ve yakınsak geçerlik için gerekli olan 0.50 değerinden düşük olduğu görülmektedir. Fornell ve Larcker (1981) ölçme modellerinde geçerliğin elde edilmesinde AVE değerinin bir ölçü olarak kabul edilebileceğini, bileşik güvenirliğin (CR) yeterli düzeyde olması durumunda yakınsak geçerliğin sağlanmasına kanıt oluşturabileceğini belirtmiştir (45). Üç boyuttan elde edilen bileşik güvenirlik değerlerinin 0.60'dan yüksek olduğu görülmektedir (Tablo 5). Bu durumda yakınsak geçerliğin sağlandığı düşünülebilir. Ölçek puanlarının MSV değeri 0.39; ASV değeri 0.20'dir. MSV ve ASV değerlerinin ölçeğin her bir boyutuna ilişkin AVE değerinden küçük olması ayırıcı geçerliğin sağlandığını belirtmektedir. Mevcut durumda ölçeğin üç boyutundan elde edilen puanların geçerliği sağladığı anlaşılmaktadır. Sonuç olarak Ebeveyn Teknoferansı Ölçeği'nin ayırıcı ve yakınsak geçerliğe sahip olduğu kanıtlanmıştır.

Ebeveyn Teknoferansı Ölçeği'nin her boyutun neyi ifade ettiği ve maddelerin hangi boyutta olduğu ile ilgili içerik Şekil 1'de sunulmuştur.

Şekil 1. Ebeveyn Teknoferansı Ölçeğinin Boyutlarına İlişkin Sınıflandırma ve İçerik

Bu çalışmada, okul öncesi dönem çocuğuna sahip ebeveynlerin teknoferans eğilimlerinin belirlenmesinde kullanılabilecek bir ölçme aracı geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda öncelikli olarak teknoferans kavramının kuramsal alt yapısı, geliştirilen ölçekler ve uyarılma çalışmaları incelenmiş; bu inceleme sürecinde ulusal alan yazında teknoferans ve ebeveyn teknoferansı ile ilgili sınırlı çalışmaların olduğu görülmüştür. Ebeveyn Teknoferansı Ölçeği'nin geliştirilme sürecinde derinlemesine bir literatür taraması ile yarı yapılandırılmış görüşme, uzman görüşünün alınması, pilot uygulama olmak üzere ön çalışmalar yapılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliğinin sınanması amacıyla ilk olarak AFA uygulaması yapılmıştır. AFA, ölçeğin 41 maddelik ve üç boyutlu yapısı ile 465 ebeveyne uygulanmıştır. Açımlayıcı faktör analizi sonucunda ölçeğin üç faktörlü yapısı doğrulanmış; 0.30'un altında kalan beş madde çıkartılarak ölçeğin son hali verilmiştir. Böylece "Ebeveyn teknoferansı özellikleri" boyutunda yer alan maddelere ilişkin faktör yükleri 0.340 ile 0.782, "Ebeveyn teknoferansının çocuğa yansımaları" boyutunda yer alan maddelere ilişkin faktör yükleri 0.457 ile 0.930, "Ebeveynlerin akıllı cihaz kullanımını azaltmaya yönelik aldığı önlemler" boyutunda yer alan maddelere ilişkin faktör yükleri 0.304 ile 0.748 arasında değişmektedir. Ebeveynlerin akıllı cihaz kullanımını azaltmaya yönelik aldığı önlemler boyutunda yer alan maddeler ters kodlanan maddelerden oluşmaktadır. Mevcut durumda, Ebeveyn Teknoferansı Ölçeği beşli likert tipinde, üç boyutlu ve 36 maddeden oluşan bir yapıya sahiptir. AFA uygulamasından sonra farklı bir çalışma grubu olan 272 ebeveyn ile DFA uygulaması yapılarak üç faktörlü yapı doğrulanmıştır. Gerçekleştirilen DFA ile ölçeğin tamamına ilişkin Cronbach Alpha güvenirlik değeri 0.92 bulunmuştur. Ölçeğin, "ebeveyn teknoferansı özellikleri" boyutunda Cronbach Alpha değeri 0.90, "ebeveyn teknoferansının çocuğa yansımaları" boyutunda Cronbach Alpha değeri 0.93, "ebeveynlerin akıllı cihaz kullanımını azaltmaya yönelik aldığı önlemler" boyutunda Cronbach Alpha değeri 0.70 olduğu tespit edilmiştir. Bu veriler ışığında Ebeveyn Teknoferansı Ölçeği'nin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olarak okul öncesi dönem çocuğuna sahip ebeveynlerin teknoferanslarının incelenmesi amacıyla akademik çalışmalarda kullanılabileceğini söylemek mümkündür.

Ölçeğin madde havuzu sürecinde gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmede ebeveynlerin akıllı cihaz kullanımları ile daha çok çocuklarının davranış örüntülerinde farklılaşmaya dikkat çektikleri bulunmuştur. Yapılan analiz sonuçlarında da boyutlar arasında en yüksek güvenirlik değerini "Ebeveyn teknoferansının çocuğa yansımaları" boyutunun oluşturduğu görülmektedir. Ebeveyn teknoferansı özellikleri ve ebeveyn teknoferansının çocuğa yansımaları boyutunda alınan puanlar arttıkça ebeveynlerin teknoferans eğilimlerinin de yükseldiği söylenebilir. Ebeveynlerin akıllı cihaz kullanımını azaltmaya yönelik aldığı önlemler boyutunda alınan puanlar arttıkça ebeveynlerin teknoferansa neden olabilecek davranışlarına karşı önlem aldığı ve bu doğrultuda teknoferans eğilimlerinin azalabileceği düşünülebilir.

Ebeveynlerin akıllı cihaz kullanımını azaltmaya yönelik aldığı önlemler boyutunda Cronbach Alpha değerinin (0.70) diğer boyutlara kıyasla daha düşük olduğu görülmektedir. Bu durumun nedeninin araştırmacılar tarafından çeşitli nedenleri olabileceği düşünülmüştür: İlk olarak bu boyuttaki maddelerin ebeveynlerin gösterdiği farklılaşmış motivasyon ve tutarlılık seviyelerini yansıtmamasından kaynaklanabilir. Önlem alma davranışı, bireysel kararlılığa bağlı olduğu için, maddeler arasındaki ortalama korelasyon, alışkanlıkları ölçen diğer boyutlara göre doğal olarak düşük kalmış olabilir. İkinci olarak ebeveynlerin bu boyutta yer alan önlemleri

gerçekte uygulamadıkları fakat ‘yapılması gereken’ önlemler olarak düşünülüp olumlu yanıt vermelerine neden olmuş olabilir. Bu tutarsız yanıtlar ise boyutun iç güvenirliğini baskılamış olabilir.

Ebeveyn teknoloferansı ile ilgili alan yazın incelendiğinde ulusal çalışmaların veya Türkiye örnekleminde yapılmış uluslararası çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir (29, 46-48). Ebeveyn teknoloferansı ile ilgili ulusal ölçekler incelendiğinde tek bir ölçek ile karşılaşılmıştır (49). Özcan ve Tezel Şahin (2025) tarafından uyarlanan Technoference in Parent-Child Relationships Scale tek boyutlu yapısı, 0.72 düzeyinde iç tutarlılık katsayısı olduğu ve 3-6 yaş arası çocuğu olan ebeveynler ile çalışmanın gerçekleştirildiği belirtilmiştir (49). Mevcut çalışmada geliştirilen ölçekte ise ebeveyn teknoloferansı üç farklı boyutta ele alınmıştır. Bu durum teknoloferansın çok boyutlu olarak da değerlendirebileceğini göstermektedir. Uluslararası ölçeklere bakıldığında McDaniel ve Radesky (2018) tarafından geliştirilen Technoference in Parent-Child Relationships Scale (TPCRS), ebeveynlerin teknolojik cihaz kullanımı nedeniyle çocuklarıyla olan etkileşimlerinin ne sıklıkla kesintiye uğradığını ölçmeye yönelik bir öz bildirim aracı olduğu görülmektedir. Ölçek, tek boyutlu yapısıyla ebeveyn-çocuk etkileşimindeki bölünmeleri genel bir çerçevede değerlendirmekte ve bu bölünmelerin sıklığını puanlamaktadır (50).

Yıldız ve ark. (2025) dijital çağda çocukların sağlıklı gelişimi için ebeveyn-çocuk etkileşimlerinde teknolojik müdahalenin rolünü anlamının ve yönetmenin önemini vurgulamaktadır (48). Kılıman ve ark. (2024) teknolojik cihazları kullanırken ebeveyn-çocuk arasında yaşanan olumsuz tepkilerin, çocukların yaşam memnuniyeti ve iyi oluşunu olumsuz yönde yordadığını belirtmiştir (47). Bu ve benzeri çalışma sonuçları teknoloferansın teorik bir kavram olmadığını; ölçülebilir, yaygın, çocuk gelişimini ve ebeveynliği etkileyen davranışsal bir olgu olduğunu ortaya koymaktadır. Ebeveynlerin teknolojik cihazları kullanımı sebebiyle dikkatlerinin bölünmesi sadece niceliksel olarak zaman kaybına değil aynı zamanda çocuklarıyla olan niteliksel etkileşim kaybına neden olduğuna işaret etmektedir. Geliştirilen Ebeveyn Teknoferansı Ölçeği’nin bu anlamda literatüre katkıda bulunabileceği düşünülmektedir.

Teknoferans yalnızca ebeveyn-çocuk arasında yaşanan bir durumu ifade etmemektedir. Romantik ilişkilerde/çiftler arasında ilişkilerde teknoloferansın yaşanması olasıdır ve ulusal alan yazında yetişkin ilişkilerinde teknoloferans ile ilgili çalışmalar mevcuttur. Örneğin, Çakır ve Köselören (2022) evli bireylerle yaptıkları çalışmada çiftlerin teknoloji kullanımı ve teknoloferansın artmasıyla bireylerin ilişki memnuniyetinde azalmanın olduğunu bulmuştur (51). Özcan ve Tezel Şahin (2023) tarafından Teknoloji Cihazı Müdahale Ölçeği ile Yaşam Örneklerinde Teknoloji Müdahalesi Ölçeği’nin Türkçe uyarlaması yapılmıştır (52). Verilen bu örnekler teknoloferansın sadece ebeveyn-çocuk etkileşimini değil anne baba arasındaki iletişimi etkilediği ve aslında aile temelli etkisinin bulunduğu işaret etmektedir.

Dikkat edilmesi gereken noktalardan biri geliştirilen ölçek araştırmacılar tarafından belirlenen teknoloferansa ait üç boyut ile sınırlıdır. Ayrıca okul öncesi eğitime devam eden ve tipik gelişim gösteren 48-72 aylık çocuğa sahip ebeveynler ile sınırlıdır. Belirtilen bu iki durumun araştırmanın sınırlılığını oluşturduğu söylenebilir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

48-72 ay arası çocuğu olan ebeveynlerin teknoferans eğilimlerinin belirlenmesi için geliştirilen Ebeveyn Teknoferansı Ölçeği 36 madde ve üç boyuttan oluşan bir yapıya sahiptir. Ölçeğin 17 maddesi “Ebeveyn Teknoferansı Özellikleri”, 12 maddesi “Ebeveyn Teknoferansının Çocuğa Yansımaları” ve yedi maddesi “Ebeveynlerin Akıllı Cihaz Kullanımını Azaltmaya Yönelik Aldığı Önlemler” boyutundan oluşmaktadır. Ebeveynlerin akıllı cihaz kullanımını azaltmaya yönelik aldığı önlemler boyutundaki maddeler ters kodlanan maddelerdir. Yapılan analizler sonucu geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu kanıtlanmıştır. Böylece kullanılabilecek bu ölçek okul öncesi dönemde çocuğa sahip ebeveynlerin teknoferans eğilimlerini incelemeye ilişkin veri oluşturulmasına katkı sunabilir.

Farklı gelişim dönemlerinde çocuğa sahip ebeveynlerin teknoferanslarını belirlemeye yönelik ölçek geliştirme veya uyarlama çalışmaları yapılabilir. Farklı araştırmacılar tarafından yürütülecek çalışmalarda farklı örneklem gruplarında bu ölçeğin kullanılması ölçme gücünün sınanması ve daha genelleştirilebilir sonuçlara ulaşılabilmesi için değerli katkılar sağlayacaktır. Ayrıca yapılacak araştırmalarda ebeveynlerin teknoferansları çeşitli değişkenler açısından ve çocuk gelişimi perspektifinde incelenebilir. Aile ortamında akıllı cihaz kullanımına ilişkin izleme, önleme ve müdahale çalışmalarının yapılması önerilebilir.

Çıkar Çatışması

Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmaya başlamadan önce Gazi Üniversitesi Rektörlüğü Etik Komisyonu’ndan (2023/20), etik onay alınmış ve katılımcı ebeveynler için bilgilendirilmiş gönüllü olur formu hazırlanmıştır. Kör hakemlik sistemi gereği kurum bilgisi şu an verilmemiştir.

KAYNAKLAR

1. Haug, S., Castro, R. P., Kwon, M., Filler, A., Kowatsch, T., & Schaub, M. P. (2015). Smartphone use and smartphone addiction among young people in Switzerland. *Journal of Behavioral Addictions*, 4(4), 299-307.
2. Ting, C. H., & Chen, Y. Y. (2020). Smartphone addiction. In *Adolescent Addiction* (pp. 215-240). Academic Press.
3. Chamam, S., Forcella, A., Musio, N., Quinodoz, F., & Dimitrova, N. (2024). Effects of digital and non-digital parental distraction on parent-child interaction and communication. *Frontiers Child Adolescent Psychiatry* 3:1330331. 10.3389/frcha.2024.1330331
4. McDaniel, B. T. (2015). “Technoference”: Everyday intrusions and interruptions of technology in couple and family relationships. In C. J. Bruess (Ed.), *Family communication in the age of digital and social media*. New York: Peter Lang Publishing.
5. Weinstein, A. M., & Siste, K. (2023). Excessive and problematic smartphone usage, volume II. *Frontiers in Psychiatry*, 14, 1181652.
6. Turkle, S. (2011). *Alone Together: Why We Expect More from Technology and Less from Each Other*. Basic Books.

7. McDaniel, B. T., & Coyne, S. M. (2016). “Technoference”: The interference of technology in couple relationships and implications for women’s personal and relational well-being. *Psychology of Popular Media Culture*, 5(1), 85.
8. Coyne, S. M., McDaniel, B. T., & Stockdale, L. A. (2017). “Do you dare to compare?” Associations between maternal social comparisons on social networking sites and parenting, mental health, and romantic relationship outcomes. *Computers in Human Behavior*, 70, 335–340.
9. Qiao, L., & Liu, Q. (2020). The effect of technoference in parent-child relationships on adolescent smartphone addiction: the role of cognitive factors. *Children and Youth Services Review*, 105340.
10. Stockdale, L. A., Coyne, S. M., & Padilla-Walker, L. M. (2018). Parent and child technoference and socioemotional behavioral outcomes: A nationally representative study of 10- to 20-year-old adolescents. *Computers in Human Behavior*, 88, 219–226.
11. Türkiye İstatistik Kurumu. (2025). *Hanehalkı Bilişim Teknolojileri (BT) Kullanım Araştırması*, 2025
12. (Bülten No: 53925). [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-\(BT\)-Kullanim-Arastirmasi-2025-53925](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2025-53925)
13. McDaniel, B.T., Linder, L., Vanden Abeele, M.M.P., Ventura, A.K., Coyne, S.M., & Barr, R. (2025). Technoference in Parenting and Impacts on Parent–Child Relationships and Child Development. In: Christakis, D.A., Hale, L. (eds) *Handbook of Children and Screens*.
14. Myruski, S. B., Guler, J., & Birk, J. L. (2018). The effect of parental mobile device use on parent-child interaction: A meta-analysis. *Developmental Review*, 49, 1–17.
15. Radesky, J. S., Kistin, C., Zuckerman, B., Christakis, D. A., Milton, J., Schweder, A. E., ... & Silverstein, M. (2015). Patterns of mobile device use by caregivers and children in waiting rooms and restaurants. *Pediatrics*, 136(2), 337–343.
16. Radesky, J. S., & Christakis, D. A. (2016). Increased mobile media use and pediatric health: The role of parents. *Pediatrics*, 138(4), 171–172.
17. Mackay, L. J., Komanchuk, J., Hayden, K. A. ve Letourneau, N. (2022). Impacts of parental technoference on parent-child relationships and child health and developmental outcomes: a scoping review protocol. *University of Calgary's Digital Repository*, 11(1), 2-7.
18. Elias, N., Lemish, D., Dalyot, S., & Floegel, D. (2021). “Where are you?” An observational exploration of parental technoference in public places in the US and Israel. *Journal of Children and Media*, 15(3), 376-388.
19. Liu, Q., Wu, J., Zhou, Z., & Wang, W. (2020). Parental technoference and smartphone addiction in Chinese adolescents: The mediating role of social sensitivity and loneliness. *Children and Youth Services Review*, 105434.
20. Shao, T., Zhu, C., Lei, H., Jiang, Y., Wang, H., & Zhang, C. (2024). The relationship of parent-child technoference and child problematic smartphone use: the roles of parent-child relationship, negative parenting styles, and children’s gender. *Psychology Research Behavior Management*, 20(17), 2067-2081.

21. Arnaudeau, S., Hofer, C., & Danet, M. (2024). Parental technoference: Literature review of the links to quality of parenting and the socioemotional development of young children. *Canadian Psychologist*, 65(3), 188-200.
22. Özdemir, G. (2024). *Ebeveyn Teknoferansı Ölçeğinin geliştirilmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, ANKARA.
23. McDaniel, B. T. (2021). *The DISRUPT : A measure of parent distraction with phones and mobile devices and associations with depression, stress, and parenting quality*. Human Behavior and Emerging Technologies.
24. Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
25. Rüzgar, M. E., Boyraz, S., & Sözcü, İ. (2023). *Eğitim bilimlerinde araştırma 101*. Ankara: Pegem Akademi.
26. Karaca, S. (2021). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Gazi Kitabevi.
27. Goodman, L. A. (1961). Snowball sampling. *The Annals of Mathematical Statistics*, 32(1), 148–170.
28. Baltar, F., & Brunet, I. (2012). Social research 2.0: virtual snowball sampling method using Facebook. *Internet Research*, 22(1), 57–74.
29. Ayğar, B. B., & Uzun, B. (2018). Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği'nin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlilik çalışmaları. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 5(3), 1-19.
30. Uyumaz, G. & Sırgancı, G. (2020). Doğrulamalı faktör analizi için gerekli örneklem büyüklüğü kaç kişidir?: Bayes yaklaşımı ve maksimum olabilirlik kestirimi. *OPUS–Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 16(32), 5302-5340.
31. Akbağ, M., & Sayiner, B. (2021). Dijital teknolojinin yansımaları: Ebeveyn teknoferansı ve sosyotelizmi. *Humanistic Perspective*, 3(3), 753-778.
32. Büyüköztürk, Ş. (2005). Anket geliştirme. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(2), 133-151.
33. Mertler, C. A. & Reinhart, R. V. (2017). *Advanced and multivariate statistical methods: Practical application and interpretation*. New York: Taylor ve Francis Group.
34. Field, A. (2009). *Discovering statistics using SPSS* (3rd Edition). London: Sage
35. Şengül Avşar, A. (2024). Açıklayıcı faktör analizi ve güvenirlilik analizi. A. Şengül Avşar (Ed.), *Jamovi ile kolay istatistik* içinde (s. 179-204). Nobel Akademik Yayıncılık.
36. Cohen, R. J. & Swerdlik, M. (2009). *Psychological assessment: an introduction to tests and measurements*, (7th ed.). McGraw–Hill Primis.
37. Çokluk, O., Şekercioğlu, G. & Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları* (2. baskı). Pegem Akademi
38. Kline, P. (1994). *An Easy Guide to Factor Analysis*. New York: Routledge.
39. Myers, N. D., Ahn, S., & Jin, Y. (2011). Sample size and power estimates for a confirmatory factor analytic model in exercise and sport: A Monte Carlo approach. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 82(3), 412-423.
40. Li, C. H. (2016). Confirmatory factor analysis with ordinal data: Comparing robust maximum likelihood and diagonally weighted least squares. *Behavior Research Methods*, 48, 936-949.

41. Zimmer, C., & Odum, I. (2019). Learn to perform confirmatory factor analysis in stata with data from general social survey (2016). In *SAGE Research Methods Datasets Part 2*. SAGE Publications, Ltd.
42. Browne, M. W., & Cudeck, R. (1993). Alternative ways of assessing model fit. In K. A. Bollen & J. S. Long (Eds.), *Testing structural equation models* (pp. 136–162). Newbury Park, CA: Sage.
43. Hu, L., & Bentler, P. (1999). Cutoff criteria for fit indices in covariance structure analysis: conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling*, 6, 1-55.
44. Bentler P. M. (1990). Comparative fit indexes in structural models. *Psychol Bull*, 107(2), 238-246.
45. DeVellis, R.F. (2003) *Scale development: Theory and application*. 2nd Edition, Sage, Thousand Oaks.
46. Fornell, C., & Larcker, D. F. (1981). Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. *Journal of Marketing Research*, 18(1), 39-50.
47. Hair, J.F., Black, W., Babin, B., & Anderson, R. (2010). *Multivariate data analysis* (7th ed.). Prentice-Hall.
48. Kılıman, S., Ergün, N., Aslan, A., & Göksu, İ. (2024). The role of technological devices in parent-children interactions: The correlated variables of children’s well-being and life satisfaction. *E-Learning and Digital Media*, 22(1), 50-66.
49. Yıldız, E., Keşşafoglu, D., Altundal, M.N., Akel, G., & Uzundağ, B. A. (2025). Navigating the digital age: Children’s self-regulatory skills and technofence in parent–child interactions. *Family Relations*. Advance online publication. <https://doi.org/10.1111/fare.13179>
50. Özcan, A., & Tezel-Şahin, F. (2025). Adaptation of the Technofence in Parent-Child Relationships Scale into Turkish: Validity and reliability study. *International Journal of Psychology and Educational Studies*, 12(1), 15–28.
51. McDaniel, B. T., & Radesky, J. S. (2018). Technofence: Parent distraction with technology and associations with child behavior problems. *Child Development*, 89(1), 100–109.
52. Çakır, C., & Köselören, M. (2022). Technofence as technology interference in the communication process: A study on married couples. *Erciyes İletişim Dergisi*, 9(2), 609-626.
53. Özcan, A. & Tezel Şahin, F. (2023). “Teknoferans”: Teknoloji cihazı müdahale ölçeği ve yaşam örneklerinde teknoloji müdahalesi ölçeğinin türkçeye uyarlanması. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 14, 1-24.

EK: EBEVEYN TEKNOFERANSI ÖLÇEĞİ

Maddeler	Hiçbir Zaman	Nadiren	Ara Sıra	Sık Sık	Her Zaman
Not: Akıllı cihaz kavramı akıllı telefon, tablet vb. ifade etmektedir.					
Ebeveyn Teknoferansı Özellikleri					
1. Çocuğumla zaman geçirirken (oyun oynarken, kitap okurken, uyuturken vb.) akıllı cihazımı yanımda bulundururum.					
2. Parka gittiğimiz zamanlarda çocuğum oynarken akıllı cihazıma daldığım anlar olur.					
3. Çocuğumla yemek yerken akıllı cihazımla meşgul olurum.					
4. Çocuğumla zaman geçirirken akıllı cihazıma bir bildirim/mesaj geldiğinde bildirimle/mesajla ilgilenirim.					
5. Çocuğumla zaman geçirirken herhangi bir bildirim gelmese bile akıllı cihazımla ilgilenirim.					
6. Çocuğumla zaman geçirirken onunla ilgilenmeye ara verip o andaki görüntüsünü (fotoğraf, video) çeker ve bekletmeden sosyal medya üzerinden paylaşım yaparım.					
7. Akıllı cihazımla meşgul olduktan sonra dikkatimi çocuğuma vermekte zorlanırım.					
8. Çocuğumla zaman geçirirken akıllı cihazımla ilgilendiğim için planladığımız etkinliklere zaman kalmaz.					
9. Çocuğumla yaptığımız etkinlikler sırasında akıllı cihazımı kullandığımda yaptığımız etkinlikler kesintiye uğrar.					
10. Çocuğumla yaptığımız etkinlikler sırasında akıllı cihazımla ilgilendiğim için çocuğumun anlattıklarına odaklanamam.					
11. Akıllı cihazımı bırakıp çocuğuma odaklanmam gerektiğinde kendimi sabırsız ve huysuz hissedirim.					
12. Çocuğum akıllı cihazımı kullanmamı engellemeye çalışsa bile izin vermem.					
13. Akıllı cihazımla ilgilendiğim sırada çocuğum beni engellerse rahatsız olurum.					
14. Çocuğumla zaman geçirirken belli etmeden akıllı cihazıma bakarım.					
15. Çocuğumla zaman geçirirken akıllı cihazıma baktığım için çocuğumun sorduğu sorulara/söylediklerine daha geç yanıt veririm.					
16. Çocuğumla zaman geçirirken telefonuma bildirim/çağrı/mesaj geldiğinde yaptığımız etkinlik sonlanır.					
17. Çocuğumla zaman geçirirken akıllı cihaz kullanımı azaltmaya çalışırım.					
Ebeveyn Teknoferansının Çocuğa Yansımaları					
18. Akıllı cihazıma baktığımda çocuğum dokunarak uyarı verip dikkatimi yaptığımız etkinliğe yönlendirmeye çalışır.					

19. Çocuğumla zaman geçirirken akıllı cihazıma baktığımda kızgınlıkla beni uyarır.					
20. Çocuğumla zaman geçirirken akıllı cihazıma baktığımda küser.					
21. Çocuğumla zaman geçirirken akıllı cihazıma baktığımda oynadığımız oyunu yarıda bırakır.					
22. Çocuğumla zaman geçirirken akıllı cihazıma baktığımda o da bakmak ister.					
23. Çocuğumla zaman geçirirken akıllı cihazıma baktığımda çocuğum telefonumu elimden alır.					
24. Çocuğumla zaman geçirirken akıllı cihazıma baktığımda çocuğum sesini yükseltir.					
25. Akıllı cihazıma baktığımda çocuğum keyifsizleşir.					
26. Çocuğum akıllı cihazıma fazla baktığımdan yakınıp.					
27. Çocuğumla zaman geçirirken akıllı cihazıma baktığımda beni engellemeye çalışır.					
28. Çocuğum akıllı cihazımla meşgul olduğumu gördüğünde başlattığım etkinliği reddeder, yapmak istemez.					
29. Çocuğumla zaman geçirirken akıllı cihazıma baktığımda benden tepki alınca kadar bana seslenir.					
Ebeveynlerin Akıllı Cihaz Kullanımını Azaltmaya Yönelik Aldığı Önlemler					
30. Çocuğumla zaman geçirirken telefonum çaldığında açarım.					
31. Çocuğumla zaman geçirirken akıllı cihazımı yanıma almam.					
32. Çocuğumla zaman geçirirken akıllı cihazımı sessize alırım.					
33. Çocuğumla zaman geçirirken akıllı cihazımı kapatırım.					
34. Çocuğumla ilgilendiğim sırada telefonum çaldığında eşimden/yakınımdan çağrıya cevap vermesini isterim.					
35. Yakın arkadaşlarımdan belli saatlerden sonra beni aramasını isterim.					
36. Çocuğumla zaman geçirirken telefonum çaldığında arayan kişiyi meşgule alırım.					